

USNESENÍ

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Fifky a soudců Mgr. Marty Nyplové a JUDr. Jiřího Hanuše ve věci

žalobce: P. N., narozený dne [redacted]
bytem [redacted],
zastoupený advokátem [redacted] S. [redacted]
sídlem [redacted], [redacted]

proti
žalované: [redacted], IČO: [redacted]
sídlem [redacted], [redacted]

za účasti vedlejšího účastníka
na straně žalované: [redacted], IČO: [redacted]
sídlem [redacted], [redacted]
zastoupená advokátem [redacted] H. [redacted] R. [redacted], [redacted]
sídlem [redacted], [redacted]

o náhradu nemajetkové újmy na zdraví

k odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu v [redacted] ze dne 19. 3. 2019 č. j. [redacted]

takto:

Rozsudek okresního soudu se **zrušuje** a věc se **vrací** zpět okresnímu soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Shora uvedeným rozsudkem okresní soud zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal, aby mu žalovaná zaplatila peněžitou náhradu za vytrpěnou bolest, ztížení společenského uplatnění a náhradu vyvažující jeho duševní útrapy v částce 700 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % p. a. od 7. 10. 2017 do zaplacení (výrok I). Okresní soud dále uložil žalobci povinnost nahradit žalované náklady řízení ve výši 1 200 Kč (výrok II) a České republice náklady řízení 5 100 Kč (výrok IV). V neposlední řadě znalci, kterého blíže neoznačil, přiznal znalečné ve výši 8 650 Kč (výrok III). Okresní soud tak posoudil žalobu, kterou se žalobce domáhal peněžité náhrady za vytrpěnou bolest, ztížení společenského uplatnění a náhrady vyvažující jeho duševní útrapy v částce 700 000 Kč na základě tvrzení, že žalovaná mu poskytla léčbu non lege artis v souvislosti s operací jeho [redacted] oka dne [redacted] a reoperacemi ve dnech [redacted] a [redacted]. Výsledkem těchto zákroků je trvalá ztráta zraku [redacted] oka žalobce bez možnosti zlepšení, o čemž se žalobce dozvěděl z lékařské zprávy ze dne 21. 10. 2015. Žalovaná se bránila tvrzením, že péči poskytla lege artis a v souladu s nejmodernějšími chirurgickými postupy, přičemž zdravotní stav žalobce se nepříznivě vyvinul jen v důsledku celkového chorobného stavu jeho oka, nikoli zaviněním žalované. Žalovaná rovněž namítla promlčení žalobcova nároku. Do řízení vstoupila jako vedlejší účastník na straně žalované [redacted], a ztotožnila se se závěry žalované. Okresní soud provedl dokazování zejména znaleckým posudkem a výslechem znalce [redacted]. B. [redacted] B. [redacted], [redacted], který v postupu žalované neshledal žádné pochybení

a zdůraznil, že o možných komplikacích byl žalobce poučen v informovaném souhlasu. Popsal operace provedené žalovanou a měl za to, že základním spouštěcím mechanismem zdravotních potíží žalobce bylo závažné sítnicové onemocnění - proliferativní vitreoreopatie. Okresní soud dále vycházel z obsahu zdravotnické dokumentace žalobce – jeho písemných souhlasů s provedenými výkony i operačních protokolů a lékařských zpráv vystavených žalovanou i [REDACTED] nemocnicí v [REDACTED]. Odborné informace okresní soud čerpal z knihy autora P. Kuchynky a kolektivu: Oční lékařství, GRADA, 2016, k věci vyslechl též žalobce. Naopak zamítl pro nadbytečnost návrh na provedení důkazů – výslechu zaměstnankyně žalované [REDACTED]. D [REDACTED] a vypracování revizního znaleckého posudku. Okresní soud posoudil nároky žalobce zčásti podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku platného do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“) a zčásti – u lékařských úkonů od 1. 1. 2014 – podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), jakož i podle zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. Předně se zabýval námitkou promlčení, kterou vznesla žalovaná, a uzavřel, že žalobce se teprve dne 21. 10. 2015 s konečnou platností dozvěděl o tom, že zdravotní stav [REDACTED] oka již zůstane neměnný, od tohoto okamžiku běžela tříletá promlčecí lhůta, ve které žalobce svůj nárok uplatnil u soudu, k promlčení tedy nedošlo. Okresní soud dále dovodil, že pro založení odpovědnosti žalované bylo třeba tvrdit a prokázat porušení povinnosti žalované (tj. postup non lege artis), vzniklou újmu a příčinnou souvislost mezi nesprávným postupem žalované a újmou žalobce, proto se zabýval tím, zda žalovaná porušila svoji povinnost postupovat s péčí řádného odborníka, a to v souladu s pravidly svého oboru a na náležité odborné úrovni (podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů, při respektování individuality pacienta, s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti). Měl za to, že žalovaná respektovala individualitu pacienta a informovala ho s náležitou péčí, správně provedla diagnostiku a nebylo prokázáno, že by došlo k pochybení operátéra žalované. Okresní soud proto uzavřel, že v řízení nebylo prokázáno, že by žalovaná provedla diagnózu, léčbu či samotné operační zákroky postupem odchylovajícím se od standardního odborného postupu či od aktuálních poznatků lékařské vědy (tzv. non lege artis). Aktuální nepříznivý zdravotní stav žalobcova [REDACTED] oka měl okresní soud za důsledek choroby, kterou žalobce trpí, nikoli za důsledek pochybení žalované. Proto žalobu zamítl, aniž by dále pokračoval v dokazování újmy vzniklé žalobci, neboť nebyl dán základní předpoklad naplnění odpovědnosti žalované, tj. její porušení povinností spočívající v postupu non lege artis. O nákladech řízení okresní soud rozhodl podle § 142 odst. 1 o. s. ř. s ohledem na plný procesní úspěch žalované, když měl za to, že nejsou žádné důvody hodné zvláštního zřetele, pro které by bylo možné náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti nepřiznat.

Proti rozsudku okresního soudu, do všech jeho výroků, se odvolal žalobce. Namítal, že okresní soud neúplně zjistil skutkový stav věci, neprovedl navržené důkazy a dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním. Žalobce nesouhlasil se závěry znaleckého posudku znalce [REDACTED]. B [REDACTED], [REDACTED], považoval je za nejasné a neurčité, navíc znalci vytýkal, že nevycházel z úplné zdravotní dokumentace žalobce, ale podklady svého posudku čerpal jen z údajů obsažených v soudním spisu. Poukázal také na skutečnost, že znalec nevyloučil některá tvrzení žalobce, např. vznik trhliny až v průběhu operace v důsledku nešetrnosti operátéra. Žalobce proto považoval za nesprávný závěr okresního soudu, který vycházel ze znaleckého posudku, že v řízení nebylo prokázáno, že by žalovaná provedla diagnózu, léčbu či samotné operační zákroky postupem non lege artis. Navrhl proto zrušit odvoláním napadený rozsudek za účelem doplnění dokazování o revizní znalecký posudek.

Žalovaná se k odvolání žalobce vyjádřila podáním ze dne 4. 6. 2019 a polemizovala s argumenty uvedenými v odvolání. Zejména obsáhle odůvodnila své stanovisko, že soudní znalec se vyjádřil jednoznačně a přilehavě, přičemž potvrdil správnost postupu žalované. Rozhodnutí okresního soudu proto považovala za věcně správné a navrhla jeho potvrzení.

Odvolací soud shledal, že odvolání bylo podáno včas osobou k němu oprávněnou (§ 201, § 204 o. s. ř.) a obsahuje způsobilé odvolací důvody dle § 205 odst. 2 písm. e), g) o. s. ř. Proto přezkoumal napadený rozsudek včetně jemu předcházejícího řízení, a to i z důvodů v odvolání výslovně neuplatněných (§ 205 odst. 2, § 212a odst. 1 o. s. ř.). Rozhodl bez nařízení jednání (§ 214 odst. 2 písm. d/ o. s. ř.) a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné, i když z jiných důvodů, než žalobce uváděl.

Okresní soud správně uvedl, že předmětem řízení byl nárok na peněžitou náhradu za vytrpěnou bolest, ztížení společenského uplatnění a náhradu vyvažující jeho duševní útrapy, tento nárok vychází (alespoň v té části, kde vznikl po 1. 1. 2014) z § 2958 o. z., podle kterého „při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti“. Tato právní úprava se stala předmětem výkladů lišících se v názoru, zda jde o konstrukci dílčích nároků, které samostatně vznikají a též se samostatně promlčují (jako tomu bylo podle úpravy platné do 31. 12. 2013), nebo jde o jeden celistvý nárok. V rámci diskuse bylo argumentováno pro obě možnosti, k variantě celistvého nároku se přikláněla i některá komentářová literatura (viz Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 1706). Z odůvodnění odvolání napadeného rozsudku je patrné, byť to nebylo výslovně uvedeno, že takto posuzoval nároky žalobce i okresní soud.

Soudní praxe se ale nakonec vydala směrem k posuzování nároků jako dílčích. Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 1. 11. 2017 sp. zn. 25 Cdo 2245/2017, které bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 7/2019 civ., mimo jiné dovodil, že „nárok na náhradu nemajetkové újmy na zdraví dle § 2958 o. z. tvoří jednotlivé, dílčí, samostatné nároky na náhradu za bolest, ztížení společenského uplatnění a další nemajetkovou újmu, jež samostatně vznikají i zanikají, a tedy se i samostatně promlčují“.

Odvolací soud s přihlédnutím k uvedenému právnímu názoru musel uzavřít, že rozsudek okresního soudu vychází z chybného právního názoru, a nemůže proto obstát. Zmíněný právní názor se totiž promítá již do samotného počátku řízení, kdy žalobce byl v žalobě povinen specifikovat každý jednotlivý dílčí nárok, kterého se domáhá, tedy uvést konkrétní skutečnosti týkající se požadované náhrady za bolest, ztížení společenského uplatnění a další nemajetkové újmy, byl též povinen jednotlivě (nikoliv jen souhrnně) specifikovat výši každého z požadovaných nároků a uvést, z čeho své nároky dovozuje. Pokud tak neučinil, je jeho žaloba neprojednatelná, avšak okresní soud, veden svým dosavadním právním názorem, k odstranění vad žaloby žalobce nevedl. Teprve po doplnění žaloby bude okresní soud moci věc znovu projednat a uzavřít, zda žalobci vznikly jednotlivé dílčí nároky ve smyslu § 2958 o. z., a případně zda došlo k jejich promlčení. V této souvislosti je třeba vyzdvihnout zejména nedostatky žaloby ve vylíčení rozhodnutých skutečností týkající se nároku na náhradu za bolest, kdy žalobce tento nárok sice zmiňuje v čl. III žaloby, aniž by ale uvedl, kdy a čím bolest vznikla, zda šlo o bolest v průběhu operace (případně které z nich) či jindy - v průběhu léčení, rekonvalescence, po jakou dobu bolest trvala apod., což vše jsou tvrzení nezbytná pro řádné posouzení věci včetně případného promlčení nároku žalobce na náhradu za bolest. K výše uvedenému je možné ještě podotknout, že režim dílčích nároků byl obsažen již v dřívější právní úpravě podle § 444 odst. 1 obč. zák. (platného do 31. 12. 2013), podle které by se řídily nároky žalobce, pokud vznikly do 31. 12. 2013 (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 24. 6. 1969 sp. zn. 3 Cz 13/69, které bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 28/1970 civ., a na něj navazující judikaturu).

S ohledem na výše uvedené tak odvolacímu soudu nezbylo, než rozsudek okresního soudu zrušit (§ 219a odst. 1 o. s. ř.) a věc vrátit okresnímu soudu k dalšímu řízení (§ 221 odst. 1 o. s. ř.). V dalším řízení okresní soud vyzve žalobce postupem podle § 43 odst. 1 o. s. ř. k doplnění

žaloby, aby z ní bylo zřejmé, jakých nároků, v jaké výši a z jakých důvodů se žalobce domáhá, následně o věci znovu rozhodne s přihlédnutím k právnímu závěru, že nároky na náhradu za bolest, ztížení společenského uplatnění a další nemajetkovou újmu jsou jednotlivé, dílčí, samostatné nároky, které samostatně vznikají i zanikají, a tedy se i samostatně promlčují.

S ohledem na tyto úvahy se odvolací soud nezabýval odvolací námitkou žalobce týkající se neprovedení důkazu revizním znaleckým posudkem. V obecné rovině proto jen připomíná, že podle § 127 odst. 2 o. s. ř. je-li „pochybnost o správnosti posudku nebo je-li posudek nejasný nebo neúplný, je nutno požádat znalce o vysvětlení. Kdyby to nevedlo k výsledku, soud nechá znalecký posudek přezkoumat jiným znalcem“. Pochybnosti o věcné správnosti znaleckého posudku tedy mají být odstraněny přednostně (do)vysvětlením ze strany znalce, který posudek zpracoval. Okresní soud znalce [REDAKCE]. B. [REDAKCE] B. [REDAKCE], [REDAKCE], vyslechl při jednání a účastníci mu mohli položit dotazy, takže okresní soud neshledal důvody pro přezkoumání posudku jiným znalcem. Je-li žalobce jiného názoru, musí namítat konkrétní vady a nedostatky znaleckého posudku a tyto své námitky konkrétně doložit; pouhý nesouhlas účastníka se závěry znalce není sám o sobě důvodem pro přezkoumání znaleckého posudku jiným znalcem. Zpochybnit závěry znalce lze jen v mezích a postupem podle § 127 a § 127a o. s. ř. (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2014 sp. zn. 26 Cdo 3928/2013, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 38/2014 civ.).

O náhradě nákladů odvolacího řízení rozhodne okresní soud v rozhodnutí, kterým bude řízení končit (§ 151 odst. 1 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není dovolání přípustné (§ 238 odst. 1 písm. k/ o. s. ř.).

Hradec Králové 22. srpna 2019

JUDr. Jan Fífka v. r.
předseda senátu